

Београд, 16. 12. 2022. године

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
АГЕНЦИЈА ЗА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

Иницијатива је достављена на mail адресу : javnarasprava.zobs@mup.gov.rs

**У прилогу Јавне расправе Нacrта Закона о безбедности саобраћаја на путевима
TRANSPORT JE POTREBAN DRUŠTVU I PRIVREDI – NE TREBA GA UGASITI**

**PREDMET : Предлог измене члана 180. и члана 181. Нacrта Закона о безбедности
саобраћаја на путевима који се налази у јавној расправи**

**Снизити старосну границу за полагање и обуку за потребне категорије и кориговати
услове за приступ професији професионалног воzaча**

1. Предлажемо измену члана 180 Нacrта ZOBS :

Члан 180

Воzaчку дозволу, односно, у прописаним случајевима, пробну воzaчку дозволу може добити лице које је навршило:

- 1) 15 година за категорију М,
- 2) 16 година за категорију F,
- 3) 16 година за категорије АМ и А1,
- 3а) 17 година за категорију В,
- 4) 18 година за категорију А2,
- 5) 18 година за категорије В1,
- 6) 18 година за категорије С1 и С1Е,
- 7) 21 годину за категорије BE, C, CE, D1, D1E,
- 8) 24 године за категорије D и DE,
- 9) 24 године за категорију А, осим за лица која воzaчку дозволу за категорију А2 поседују најмање две године.

• Предлог 1.1. Изманити став 1 Тачке 7) и 8) и став 2. Нacrта ZOBS:

- 7) 18 годину за категорије BE, C, CE, D1, D1E,
- 8) 21 године за категорије D и DE,

Stav 2 koji je glasio: Izuzetno od odredbi iz stava 1. ovog člana učenik srednje škole koji se obrazuje za obrazovni profil vozač motornih vozila mora imati navršениh 18 godina života za dobijanje vozačke dozvole kategorije C i CE.

Predlog je da obuhvati sve profesionalne vozače (a pravilnikom se reguliše kako se stiče pravo dobijanja kategorije u vojsci, policiji...) menja se i glasi:

Uslov za dobijanje vozačke dozvole u stavu 1. tačke 7) i tačke 8) ovog člana dobijaju učenici srednje škole koji obrazuju obrazovni profil vozač motornih vozila ili završen i položen CPC sertifikat profesionalnog vozača teretnog transporta ili autobusa.

- **Predlog 1.2.** Ili da ostane stav 1 bez promena a da se promeni naredni 2. stav i da se doda novi stav 3.

Izuzetno od odredbi iz stava 1. tačke 7) ovog člana učenik srednje škole koji se obrazuje za obrazovni profil vozač motornih vozila ili završen i položen CPC sertifikat profesionalnog vozača teretnog transporta ili autobusa mora imati navršениh 18 godina života za dobijanje vozačke dozvole kategorije C, CE, D1 i D1E.

Izuzetno od odredbi iz stava 1. tačke 8) ovog člana učenik srednje škole koji se obrazuje za obrazovni profil vozač motornih vozila ili završen i položen CPC sertifikat profesionalnog vozača teretnog transporta ili autobusa mora imati navršениh 21 godina života za dobijanje vozačke dozvole kategorije D i DE.

2. Predlažemo izmenu člana 181 Nacrta ZOBS:

Član 181

Vozačku dozvolu za kategorije BE mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategoriju B.

Vozačku dozvolu za kategorije C1E mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije C1.

Vozačku dozvolu za kategoriju CE mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije C.

Vozačku dozvolu za kategoriju D1E mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije D1.

Vozačku dozvolu za kategoriju DE mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije D.

Vozačku dozvolu za kategorije C i C1 mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije B.

Vozačku dozvolu za kategoriju D mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije C ~~najmanje dve godine~~. (predloženo je da se obriše : „najmanje dve godine“)

Vozačku dozvolu za kategoriju D1 mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije C1 najmanje dve godine.

Izmeniti Član 181 stav 7. Nacrta ZOBS:

Vozačku dozvolu za kategoriju D i D1 mogu dobiti samo oni vozači koji već imaju vozačku dozvolu za kategorije B.

Izbrisati stav 8.

Obrazloženje:

Ukazujemo da je nedostatak profesionalnih vozača kao važnog poslovnog resursa veliki i narastajući problem u našem društvu. Našim Zakonom o bezbednost saobraćaja definisana je veoma visoka starosna granica za profesionalne vozače i veoma demotivirajući sistem za ispunjavanje propisanih uslova za profesionalnih vozača.

U obrazloženju Nacrta zakona je navedeno : da je ukazano je da se u privrednim društvima koja zapošljavaju profesionalne vozače poslednjih godina beleži konstantan nedostatak kvalifikovanih kadrova. Takođe, starosna struktura zaposlenih vozača u drumskom saobraćaju je veoma nepovoljna, jer se veliki broj mladih profesionalnih vozača opredeljuje za rad u drugim zemljama, gde takođe postoji potreba za ovim kadrom, a uslovi su znatno povoljniji.

Ovaj problem se jednako manifestuje u prevozu putnika i u prevozu robe, odnosno tereta, da bi od 1. januara 2019. godine dobio najznačajnije razmere, imajući u vidu da je u Evropskoj uniji, zbog potreba za vozačima kamiona i autobusa, potpuno izvesno otvaranje tržišta rada i ukidanje administrativnih prepreka za zaposlenje naših građana u Nemačkoj.

Usled deficita ovih vozača, neposredno je ugrožena i bezbednost saobraćaja, jer, kako selekcija nije moguća, angažuju se svi raspoloživi ljudski resursi za poslove vozača autobusa, uz jedini uslov – da poseduju vozačku dozvolu za D kategoriju.

Pored ovog obrazloženja, ukazujemo da je problem mnogo veći a da zakonskim rešenjima u predloženom nacrtu zakona nisu ničim unapređena rešenja koja bi bila od interesa prevazilaženja problema koji ugrožava srpsku privredu, ekonomiju i dnevnu mobilnost građana kao korisnika usluga drumskog transporta.

Predlažemo primenu rešenja i uslova koji regulišu pristup profesiji i obuku kakva sada vać postoje u Nemačkoj kao primer dobre prakse. U prilogu je dostavljena zakonska regulativa kojom je ova oblast regulisana u Republici Nemačkoj. Smatramo da je primena ovakvih rešenja u zakonskoj regulativi neophodna sa aspekta bezbednosti saobraćaja, održivosti drumskog transporta i razvoja edukacija u drumskom transportu, kao i ispunjavanju uslova koje će predvideti Strategija razvoja transporta u Republici Srbiji, koja je u izradi a koja se bazira na dobrim rešenjima i direktivama EU.

Pristup profesiji vozače autobusa je potrebno korigovati starosni uslov za obuku i polaganje za kategoriju, na 18 godina za kat. D1, na 21 godinu za kat. D, uz uslov posedovanja samo B kategorije i izbaciti iz zakona uslovljavanja obaveze posedovanja C kategorije a time i uslov perioda od najmanje 2 godine. Ovakvo rešenje korekcije starosne granice bi podstaklo dualno obrazovanje u srednjim stručnim školama, koje podržavaju autobuski prevoznici.

Pristup profesiji vozače teretnog vozila je potrebno korigovati starosni uslov za obuku i polaganje za kategoriju, na 18 godina za kat. C i CE uz uslov posedovanja samo B kategorije. Svakako da svaki profesionalni vozač mora imati završenu srednju stručnu školu ili CPC obuku i položen stručan ispit.

U Srbiji je u predhodne 3 godine razvijan sistem edukacije stručne profesionalne kompetencije i sada postoji 24 centra za CPC obuku. **Nakon snižavanja starosne granice za C, CE i D1 kategoriju neophodno je podzakonskim aktima urediti sistem edukacije,** a posebno dualnog obrazovanja u SSS za D1 kategoriju zbog nepostojanja minibuseva u vlasništvu srednjih stručnih škola. Bezbednost na putevima je od suštinskog značaja za dobrobit ljudi i društava i od vitalnog je značaja za ekonomski rast i prosperitet i tom smislu je neophodno kreirati rešenja kojima će CPC centri dobiti značajniju ulogu u obukama i prekvalifikacijama mladih ljudi.

Problem nedostatka profesionalnih vozača je prisutan u mnogim razvijenim državama, tako da Srbija mora primeniti primere dobre prakse tih zemalja i preduzeti sve da prevaziđe ovaj problem. Veoma male šanse da se uvozom radne snage ovaj problem može biti rešen dugoročno i održivo.

Cilj nam je da kroz interaktivnu komunikaciju, sagledavajući dobru praksu i direktive EU, iznađemo **najkvalitetnija rešenja ekonomski i funkcionalno održive mobilnosti u interesu korisnika usluga, poslodavaca i zaposlenih u drumskom transportu, podsticanjem kvaliteta usluga i konkurentnosti na ekonomski održivim principima poslovanja, suzbijanjem sive ekonomije i nelojalne konkurencije**, uz unapređenje energetske efikasnosti i ekoloških standarda, razvoja sektora transporta i opšteg razvoja društva u celini.

Trenutno, u većini država članica, uključujući Austriju, Češku, Hrvatsku, Dansku, Estoniju, Francusku, Nemačku, Grčku, Mađarsku, Irsku, Litvaniju, Holandiju, Poljsku, Portugal, Sloveniju i Švedsku, minimalna starosna granica za dobijanje C i CE dozvole je 18 godina a za dobijanje D i DE dozvole je 21 godine.

Od skoro je i Rumunija snizila starosnu granicu za dobijanje vozačkih dozvola C i CE kategorije sa 21 na 18 godina. Parlament je ovaj propis izglasao u utorak (13. decembra), a kao bitan uslov za obavljanje posla ističe se da kandidat mora imati sertifikat o stručnoj kompetentnosti CPC. Novim propisom, vozačka dozvola D i DE kategorije biće dostupna kandidatima koji imaju 21 godinu, što je tri godine ranije nego dosada.

Generalni sekretar UNTRR Radu Dinesku sastao se početkom novembra sa premijerom Nikolaeom Čiukom kako bi skrenuo pažnju na ozbiljnost nedostatka vozača i zatražio od vlade da preduzme hitne mere. Dva najvažnija zahteva bila su da se snizi starosna granica za dobijanje vozačke dozvole i da se vozačima iz trećih zemalja olakša zapošljavanje u rumunskim kompanijama za drumski prevoz.

U Srbiji su poslovna udruženja Srbijatransport i Panontransport još 10.11.2022.godine uputile zahtev za sastanak sa ministrom Goranom Vesićem, ali još nismo pozvani, niti smo dobili termin za sastanak, gde je samo jedna od tema snižavanje starosne granice za profesionalne vozače i rešavanje problema nedostatka profesionalnih vozača.

Primer i uzor za primenu rešenja zakonske regulative u Saveznoj Republici Nemačkoj

Zakon o kvalifikacijama profesionalnih vozača u Saveznoj Republici Nemačkoj

Preduslovi i osnove za kvalifikaciju

Vozačima je potrebna osnovna kvalifikacija ili ubrzana osnovna kvalifikacija ako

- obavljaju drumski prevoz robe ili putnika na javnim putevima i
- koristiti motorno vozilo za prevoz za koji je potrebna vozačka dozvola kategorije C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ili DE prema trenutnoj zakonskoj situaciji i
- ako su vozačku dozvolu kategorije C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D ili DE dobili nakon 10. septembra 2009. (drumski transport) ili nakon 10. septembra. 2008 (prevoz putnika).

Osnovna kvalifikacija/ubrzana osnovna kvalifikacija stiče se uspešno položenim ispitom u Privrednoj komori.

Detalji o tome su regulisani Zakonom o kvalifikacijama profesionalnih vozača:

www.gesetze-im-internet.de/bkrfqg_2020/BKrfQG.pdf

Zakon osnovnim kvalifikacijama i kontinuiranom obrazovanju je oblikovan prema evropskim specifikacijama. Realizuje se kroz Pravilnik o sprovođenju i kvalifikacijama profesionalnih vozača:

http://www.gesetze-im-internet.de/bkrfqv_2020/BKrfQV.pdf

Više informacije se može dobiti ([Napomene o primeni zakona o kvalifikacijama profesionalnih vozača \(PDF, 1MB, bez prepreka\)](#)) :

https://www.bag.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/Service/Fragen_Antworten_FAQ/Fragen_Antworten_BKrfQG/Anwendungshinweise_BKrfQG_2021.pdf?__blob=publicationFile&v=1

U prilogu je i Katalog kazni i opomena za Zakon o kvalifikacijama profesionalnih vozača

Posebno su uređeni detalji u vezi sa procesom obuke i njegovim sadržajem, kao i specifikacije za priznavanje centara za obuku i izdavanje sertifikata o kvalifikaciji vozača.

Cilj **BKrfFKG u Nemačkoj** je povećanje bezbednosti saobraćaja i unapređenje zaštite životne sredine kroz stalnu edukaciju i dodatne kvalifikacije.

Činjenice:

U Srbiji su stalno otvoreni konkursi za radno mesto profesionalnog vozača C i CE, a posebno D i DE kategorije. Zbog nedostatka vozača prisutna je velika fluktuacija radne snage.

U Srbiji postoji oko 165.500 profesionalnih vozača sa CPC sertifikatom, od kojih oko 38.800 vozača ima i C i D kategoriju. Procenjuje se da oko 120.000 vozača radi poslove profesionalnih vozača.

U Srbiji je u poslednje 3 godine pristupilo profesiji oko 3.600 vozača i to kroz srednje stručne škole oko 3.000 novih vozača C kategorije sa 18 godina starosti i kroz početnu CPC obuku koja traje 140 časova oko 600 novih vozača. Ovakvom dinamikom, ako je radni vek vozača 40 godina, Srbija će za par decenija imati manje od 50.000 profesionalnih vozača.

U Srbiji je trenutno licencirano 14% vozača sa srednjom stručnom školom, a 86% vozača je svoje kategorije steklo van školskog obrazovanja. To ukazuje da se mora podstaći edukacija profesionalnih vozača i prilagođavanje obrazovnog sistema potrebama privrede.

U Srbiji je prosečna starost profesionalnih vozača veoma visoka a angažuje se veoma veliki broj penzionera uz pojave dovođenja vozača iz dalekih azijskih zemalja. Činjenica je da da oko 31% vozača ima preko 51 godine starosti a da je 9,3% vozača mlađe od 30 godina.

Činjenica je da je u državama EU izražen nedostatak profesionalnih vozača koji se procenjuje na preko 400.000. To predstavlja veliki problem za našu privredu zbog odliva radne snage u države gde je ovaj posao bolje plaćen. Srbija svoj problem održivosti drumskog transporta tereta a posebno autobuskog prevoza mora rešavati iz sopstvenih resursa.

Ukazujemo da su sada zarade vozača značajno povećane što predstavlja problem ekonomske održivosti poslovanja i cena usluga prevoza, sa jedne strane i konkurentnosti legalne srpske ptransportne privrede sa druge strane.

Poštovani,

Ističemo da u Srbiji ne postoji dovoljna svest o važnosti javnog transporta i ono što je jako bitno, a na šta se posebno mora ukazati, potrebno je značajno unaprediti ulogu javnog - komercijalnog transporta (legalni prevoznici koji poseduju licencu i izvode licenci za obavljanje delatnosti) koju favorizuju sve direktive Evropske Unije u funkcionalnom, organizacionom i ekonomskom i smislu.

Veoma je važno da predlagač zakona prepozna funkcionalnu i ekonomsku ulogu javnog drumskog transporta i važnost mobilnosti za Republiku Srbiju i da uvaži predloge koji se oslanjaju na primenjena rešenja i dobru praksu EU.

Ukazujemo da je IRU (Evropska asocijacija drumskog transporta) tražila od nacionalnih državnih institucija u EU dodatno snižavanje ovakvih rešenja starosne granice i olakšavanje uslova za pristup profesiji.

Nakon snižavanja starosne granice, neophodno je niz napora i programskih akcionih planova unapređenja pristupa profesiji, od kojih jedan treba da reguliše subvencije prekvalifikacije za radna mesta profesionalnih vozača za lica mlađa od 30 godina.

Ovaj problem nedostatka profesionalnih vozača se kumulira godinama. Ne prihvatanje ovakvog predloga nameće predlagaču veliku odgovornost za posledice i probleme privrede (proizvodne, izvozne, trgovačke, transportne,...) i društva (zaposlenih, đaka, građana,...) u narednom periodu u Republici Srbiji.

Očekujemo da ovakva inicijativa bude prihvaćena u celosti.

Goran Aleksić, generalni direktor

Poslovno udruženje drumskog transporta SRBIJATRANSPORT

Beograd, 16. 12 .2022. godine

